

RAAD VOOR HET VERBRUIK

ADVIES

over een ontwerp van Koninklijk Besluit tot opheffing van het Koninklijk Besluit van 18 juli 1972 betreffende de aanduiding van de prijs van juwelen, uurwerken, goud- en zilverwerk en een ontwerp van Koninklijk Besluit tot opheffing van het Koninklijk Besluit van 23 januari 1984 betreffende de aanduiding van de prijs van kunstvoorwerpen, voorwerpen voor verzamelingen en antiquiteiten.

Brussel, 1ste april 2016

SAMENVATTING

De Minister van Economie en Consumenten vroeg de Raad om een advies over twee ontwerpen van koninklijk besluit tot opheffing van twee koninklijke besluiten die voorzien in een uitzondering op de verplichte zichtbare aanduiding van de prijs. Deze koninklijke besluiten voorzien er meer bepaald in dat verkopers worden ontslaan van de verplichting om de prijs goed zichtbaar aan te duiden, in geval van uitstalling van juwelen, uurwerken, goud- en zilverwerk met een prijs hoger dan 870 euro, en van kunstvoorwerpen, voorwerpen voor verzamelingen en antiques wanneer de prijs hoger is dan 1.500 euro.

De Raad is verdeeld.

De vertegenwoordigers van de consumentenorganisaties staan positief ten opzichte van voorliggende ontwerpen van koninklijk besluit. Prijsinformatie is een essentieel element in het beslissingsproces van de consument. Het veiligheidsargument, dat een eventuele uitzondering zou kunnen rechtvaardigen, zal altijd spelen, ongeacht of de prijs geafficheerd wordt of niet. Ook bij andere goederen dan juwelen en antiekgoederen of bij goederen van geringere waarde zal er steeds een veiligheidsrisico zijn.

Deze vertegenwoordigers zijn ook van mening dat de uitzonderingen die bij koninklijk besluit gemaakt worden niet stroken met de Europese regelgeving. **Zij** steunen zich ter zake zowel op de richtlijn prijsaanduiding, de richtlijn oneerlijke handelspraktijken en de richtlijn consumentenrechten. Een uitzondering voor juwelen gaat rechtstreeks in tegen de richtlijn 98/6 die enkel in een uitzondering voorziet voor antiques. Daarenboven gaat elke uitzondering op het principe van de prijsaanduiding in tegen zowel de richtlijn oneerlijke handelspraktijken als de richtlijn consumentenrechten, die beiden een maximale harmonisatie nastreven.

De vertegenwoordigers van de productie, de distributie en de middenstand staan zeer negatief ten opzichte van voorliggende ontwerpen van koninklijk besluit. Ze zijn van mening dat de bestaande uitzonderingen (levens)noodzakelijk zijn voor de veiligheid van de verkopers in hun sector, en dat dit veiligheidsaspect veel harder doorweegt dan het beweerde element van consumentenbescherming.

Deze vertegenwoordigers merken op dat zowel de Minister als de consumentenorganisaties een verkeerde interpretatie lijken te hebben van de bestaande uitzonderingen. Deze uitzonderingen voorzien immers enkel in een uitzondering op de zichtbare uitstalling van de prijs, maar raken niet aan de verplichting om de prijs schriftelijk en ondubbelzinnig aan te duiden. Ze gaan dan ook geenszins in tegen de bestaande Europese regelgeving.

De Raad voor het Verbruik werd op 12 november 2015 door de Minister van Economie en Consumenten verzocht een advies uit te brengen over een ontwerp van koninklijk besluit tot opheffing van het koninklijk besluit van 18 juli 1972 betreffende de aanduiding van de prijs van juwelen, uurwerken, goud- en zilverwerk en een ontwerp van koninklijk besluit tot opheffing van het koninklijk besluit van 23 januari 1984 betreffende de aanduiding van de prijs van kunstvoorwerpen, voorwerpen voor verzamelingen en antiquiteiten. De Raad voor het Verbruik heeft huidig advies goedgekeurd op 1ste april 2016, middels een schriftelijke procedure.

De Raad voor het Verbruik heeft de voorzitter verzocht dit advies over te maken aan de Minister van Economie en Consumenten en aan de Minister van Middenstand, Zelfstandigen en KMO's.

ADVIES

De Raad voor het Verbruik;

Gelet op de brief van 12 november 2015 van de Minister van Economie en Consumenten waarin hij de Raad voor het Verbruik om een advies verzoekt over bovengenoemde ontwerpen van koninklijk besluit;

Gelet op het koninklijk besluit van 18 juli 1972 betreffende de aanduiding van de prijs van juwelen, uurwerken, goud- en zilverwerk;

Gelet op het koninklijk besluit van 23 januari 1984 betreffende de aanduiding van de prijs van kunstvoorwerpen, voorwerpen voor verzamelingen en antiquiteiten;

Gelet op de Memorie van Toelichting bij het ontwerp van Wet betreffende de Handelspraktijken en Voorlichting en Bescherming van de gebruiker;

Gelet op het Wetboek van economisch recht, artikel VI.3 en artikel VI.7;

Gelet op de Europese Richtlijn 1998/6/EG betreffende de bescherming van de consument inzake de prijsaanduiding van aan de consument aangeboden producten;

Gelet op de Europese Richtlijn 2005/29/EG betreffende oneerlijke handelspraktijken;

Gelet op de Europese Richtlijn 2011/83/EU betreffende consumentenrechten;

Gelet op het advies van 9 februari 2016 van de Hoge Raad voor de Zelfstandigen en de KMO;

Gelet op de werkzaamheden van het Dagelijks Bestuur van de Raad voor Verbruik van 25 november 2015 en 25 januari 2016;

Gelet op het advies van het Dagelijks Bestuur van 11 februari 2016;

Gelet op de niet-goedkeuring van het advies van het Dagelijks Bestuur van 11 februari 2016 op de plenaire vergadering van de Raad van 18 februari 2016;

Gelet op de vergadering van de Commissie "Handelspraktijken" onder het voorzitterschap van de heer Ducart (TA) van 25 februari 2016, waarin de vertegenwoordigers van de productie, de distributie en de middenstand besloten om niet aanwezig te zijn;

Gelet op de schriftelijke procedure, zoals voorzien in artikel 7 bis van het Huishoudelijk reglement, voor de definitieve goedkeuring door de Raad voor het Verbruik;

BRENGT VOLGEND ADVIES UIT :

I. Inleiding

Artikel VI. 3. §1 van het Wetboek van economisch recht (WER) verplicht elke onderneming die aan de consument goederen te koop aanbiedt om, behalve bij openbare verkoop, de prijs van die goederen schriftelijk en ondubbelzinnig aan te duiden. Indien de goederen te koop uitgestald zijn, moet de prijs bovendien leesbaar en goed zichtbaar aangeduid worden.

Artikel VI. 7, 2° WER biedt de Koning de mogelijkheid om voor de producten en diensten die Hij aanwijst een vrijstelling te geven van de verplichting om de prijs goed zichtbaar aan te duiden in geval van uitstalling voor verkoop.

Op deze basis werd door het koninklijk besluit van 18 juli 1972 een uitzondering voorzien voor de verplichting om de prijs goed zichtbaar aan te duiden in geval van uitstalling van juwelen, uurwerken, goud- en zilverwerk waarvan de prijs hoger ligt dan 870 EUR, en door het koninklijk besluit van 23 januari 1984 voor uitstalling van kunstvoorwerpen, voorwerpen voor verzamelingen en antiquiteiten waarvan de prijs hoger is dan 1.500 euro. Deze uitzonderingen werden gemotiveerd op basis van veiligheidsoverwegingen, meer bepaald het vermijden van aanzetting tot diefstal.

Gelet op geëvolueerde regelgeving en rekening houdend met het essentiële belang van prijsinformatie voor de consument liggen ter advies twee besluiten voor die voornoemde koninklijke besluiten opheffen. Een vertegenwoordiger van de FOD Economie is ter vergadering nadere uitleg komen geven bij deze twee ontwerpen van koninklijk besluit.

II. Algemene opmerkingen bij de ontwerpen van koninklijk besluit

De Raad heeft het verzoek van de Minister aandachtig gelezen.

De Raad is verdeeld.

De vertegenwoordigers van de consumentenorganisaties staan positief ten opzichte van voorliggende ontwerpen van koninklijk besluit. **Zij** menen dat de Minister terecht tot opheffing van deze uitzondering heeft besloten, en steunen zich daarbij op volgende redenering.

Vooreerst menen **deze vertegenwoordigers** dat prijsinformatie een essentieel element is voor de consument. Zij steunen zich daarbij nog steeds op dezelfde argumenten welke zij eerder in het advies n° 24 van 12 november 1975 aanhaalden¹.

- Het veiligheidsargument zal altijd spelen, ook wanneer de prijs niet geafficheerd wordt en speelt zeker ook bij andere goederen of bij goederen van geringere waarde.
- De verplichting om prijzen van goederen schriftelijk en ondubbelzinnig aan te duiden, en bovendien leesbaar en goed zichtbaar, is voor goederen uit een hogere prijsklasse van bijzonder belang. Zo kan de consument zich een oordeel vormen, alvorens de winkel binnen te treden en zonder de druk te ondergaan van de verkoper, of de prijzen zijn financiële mogelijkheden of zijn aankoopintenties niet te boven gaan.

---

¹ Raad voor Verbruik 24, 12 november 1975, advies over het verzoek van de Kamer der Belgische antiquairs strekkende tot het bekomen van vrijstelling van de verplichting om de prijs op een goed zichtbare wijze aan te duiden in geval van uitstalling tot verkoop.

- Een objectieve prijsaanduiding van goederen alsmede een aanduiding van hun bijzondere karakteristieken maakt een betere waardering mogelijk van de prijs en de kwaliteit van deze goederen en bijgevolg een betere prijsvergelijking.

Vervolgens menen **de vertegenwoordigers van de consumentenorganisaties** ook dat de uitzonderingen die bij koninklijk besluit gemaakt worden niet langer stroken met de Europese regelgeving. Ter zake steunen zij zich op volgende richtlijnen:

- Richtlijn 98/6/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 februari 1998 betreffende de bescherming van de consument inzake de prijsaanduiding van aan de consument aangeboden producten ("Richtlijn 98/6/EG") die voorziet in de aanduiding van de verkoopprijs en de prijs per meeteenheid van de producten die een verkoper aan de consument aanbiedt, teneinde de voorlichting aan de consument te verbeteren en een prijsvergelijking te vergemakkelijken. Deze richtlijn voorziet haar artikel 3, 2. in een uitzondering voor antiquiteiten, doch niet voor juwelen.
- Richtlijn 2005/29/EG van het Europees Parlement en de Raad van 11 mei 2005 betreffende oneerlijke handelspraktijken van ondernemingen jegens consumenten op de interne markt en tot wijziging van Richtlijn 84/450/EEG van de Raad, Richtlijnen 97/7/EG, 98/27/EG en 2002/65/EG van het Europees Parlement en de Raad en van Verordening (EG) nr. 2006/2004 van het Europees Parlement en de Raad ("Richtlijn oneerlijke handelspraktijken") en die uitgaat van een maximale harmonisatie beschouwt de prijs als essentiële informatie.
- Richtlijn 2011/83/EU van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2011 betreffende consumentenrechten, tot wijziging van Richtlijn 93/13/EEG van de Raad en van Richtlijn 1999/44/EG van het Europees Parlement en de Raad en tot intrekking van Richtlijn 85/577/EEG en van Richtlijn 97/7/EG van het Europees Parlement en de Raad ("Richtlijn Consumentenrechten"). Artikel 5, 1. C stelt dat de handelaar de consument op begrijpelijke en duidelijke wijze de totale prijs van de goederen dient te verstrekken. Ook deze richtlijn gaat uit van een maximale harmonisatie.

Een uitzondering voor juwelen gaat rechtstreeks in tegen de richtlijn 98/6 dat enkel in een uitzondering voorziet voor antiquiteiten. Daarenboven gaat elke uitzondering op het principe van de prijsaanduiding in tegen de latere richtlijnen, zoals hierboven vermeld.

Tenslotte steunen **de vertegenwoordigers van de consumentenorganisaties** hun argumentatie ook op het feit dat in geen van onze buurlanden een dergelijke uitzondering op het principe voorkomt.

De vertegenwoordigers van de productie, de distributie en de middenstand staan zeer negatief ten opzichte van voorliggende ontwerpen van koninklijk besluit. Ze zijn van mening dat de bestaande uitzonderingen (levens)noodzakelijk zijn voor de veiligheid van de verkopers in deze sectoren, en dat dit veiligheidsaspect veel zwaarder doorweegt dan het beweerd element van consumentenbescherming. **Deze vertegenwoordigers** wijzen er op dat de verkopers in deze sectoren wel degelijk hun prijzen schriftelijk en ondubbelzinnig aanduiden door middel van een etiket dat goed leesbaar en goed zichtbaar is voor consumenten die zich in de winkel begeven en producten van dichtbij wensen te bekijken. De consument krijgt dus wel degelijk de nodige prijsinformatie van zodra hij het van dichtbij bekijkt.

De vertegenwoordigers van de productie, de distributie en de middenstand wijzen er op dat, in tegenstelling tot wat de Minister in zijn adviesvraag stelt, het derhalve niet gaat om vrijstellingen op de regel tot prijsaanduiding voor uitgestalde goederen. De betrokken goederen zijn wel degelijk onderworpen aan de verplichting om prijzen schriftelijk en ondubbelzinnig aan te duiden. Er is enkel een uitzondering op de verplichting om de prijs goed zichtbaar aan te duiden in geval van uitstalling van de betrokken producten. Deze uitzondering is gerechtvaardigd

met het oog op de veiligheid van de betrokken verkopers. Overvallers worden immers beïnvloed door de in de etalage geafficheerde prijzen wanneer zij een overval beramen op waardevolle goederen. Wanneer prijzen in de etalage zichtbaar zouden moeten worden aangeduid kunnen overvallers hun gewenste buit uitkiezen op basis van de uitgestalde prijzen en zal bovendien het risico op "diefstal op bestelling" door georganiseerde bendes aanzienlijk stijgen, aangezien de doorverkoop van deze goederen dan veel gemakkelijker wordt. Door deze verhoging van het risico op overvallen zullen de betrokken verkopers nog grotere investeringen moeten maken in beveiligingsmaatregelen en nog hogere verzekeringspremies moeten betalen. Hierdoor zullen de prijzen van de betrokken goederen op termijn onvermijdelijk stijgen.

De vertegenwoordigers van de productie, de distributie en de middenstand stellen ten slotte dat de bestaande uitzonderingen geenszins strijdig zijn met de Europese regelgeving die de vertegenwoordigers van de consumentenorganisaties aanhalen:

- Richtlijn 98/6/EG voorziet enkel in de verplichte aanduiding van de verkoopprijs en de prijs per meeteenheid van de producten die een verkoper aan de consument aanbiedt. Deze richtlijn bevat echter geen enkele bepaling over verplichte zichtbaarheid van de prijs bij uitstalling.
- De Richtlijn Oneerlijke Handelspraktijken beschouwt de prijs in commerciële communicaties, reclame en marketing als essentiële informatie, maar bevat geen enkele bepaling over verplichte zichtbaarheid van de prijs bij uitstalling.
- De Richtlijn Consumentenrechten stelt dat de handelaar de consument op begrijpelijke en duidelijke wijze de totale prijs van de goederen dient te verstrekken. Ook deze richtlijn bevat geen enkele bepaling over de verplichte zichtbaarheid van de prijs bij uitstalling.

De uitzonderingen voorzien door het KB van 18 juli 1972 en het KB van 23 januari 1984 waarbij verkopers worden ontslaan van de verplichting de prijs goed zichtbaar aan te duiden in geval van uitstalling van de betrokken waardevolle goederen is dus geenszins strijdig met de aangehaalde Europese richtlijnen.

De vertegenwoordigers van de productie, de distributie en de middenstand benadrukken nogmaals dat de Koning hiermee geen vrijstelling verleent van de verplichting de prijs schriftelijk en ondubbelzinnig aan te duiden, maar enkel van de verplichting om de prijs goed zichtbaar aan te duiden. Artikel VI. 7, 2° WER laat deze mogelijkheid dan ook uitdrukkelijk toe.

III. BESLUIT

De vertegenwoordigers van de consumentenorganisaties staan dan ook positief ten opzichte van de twee ontwerpen van koninklijk besluit die voorliggen en die tot doel hebben de consumenten een betere bescherming te bieden.

De vertegenwoordigers van de productie, de distributie en de middenstand zijn van mening dat de koninklijke besluiten van 18 juli 1972 betreffende de aanduiding van de prijs van juwelen, uurwerken, goud- en zilverwerk en van 23 januari 1984 betreffende de aanduiding van de prijs van kunstvoorwerpen, voorwerpen voor verzamelingen en antiques behouden moeten blijven, en geeft derhalve een negatief advies over de voorliggende ontwerpen van koninklijk besluit die voorzien in de opheffing hiervan.